

Fredrik Backman

Host

Více než
1 000 000
prodaných
výtisků

Mojí kamarádi

přeložila Helena Matocha

Fredrik Backman

Brno 2026

**Moji
kamarádi**

přeložila Helena Matocha

Automatizovaná analýza textů
nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU
je bez souhlasu nositele práv zakázána.

Mina vännar

Copyright © Fredrik Backman, 2025

Jacket design by James Iacobelli

Jacket painting by Amy Devlin

Translation © Helena Matocha, 2026

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2026
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-3336-7 (PDF)

ISBN 978-80-275-3337-4 (ePUB)

ISBN 978-80-275-3338-1 (MobiPocket)

Všem, kdo jsou mladí a chtějí něco vytvořit.
Pusťte se do toho.

*„Svět často shlíží na nové talenty a nové výtvary nepřívětivě.
Vše nové potřebuje přátele.“*

ANTON EGO

Louisa je teenager, takže nejlepší druh člověka. To lze dokázat velmi prostě: malé děti berou teenagery jako nejlepší lidi, teenageři berou teenagery jako nejlepší lidi, jediní, kdo neberou teenagery jako nejlepší lidi, jsou dospělí. Což je pochopitelně dáno tím, že dospělí jsou nejhorší druh lidí.

Je jeden z posledních dnů před Velikonoci. Za chvíličku Louisu vyhodí z aukce obrazů, protože z vandalizuje cenné dílo. Bohaté ženské budou ječet a přijedou policajti a takhle to rozhodně neplánovala. Zcela bez chlubení, Louisa měla dokonalejší plán, plán nemohl za to, že se jím neřídila. Občas je totiž Louisa génius, ale občas taky génius není a problém je v tom, že génius a negénius se dělí o jeden mozek. Ale ten plán? Perfektní.

Tohle je totiž aukce, kam chodí extrémně bohatí dospělí nakupovat šíleně drahé umění, takže tu teenageři nejsou vítáni, zvláště ne teenageři s batohy plnými plechovek spreje. Bohatí dospělí moc koukají na zprávy o „aktivistech“, kteří se vloupají do galerií a poškozují slavné obrazy, a z tohoto

důvodu střeží vchod stopadesátikiloví hlídači s nula gramy humoru. Takoví ti hlídači, co mají tolik svalů, že ani všechny nemají latinské názvy, protože v dobách, kdy se mluvilo latinsky, takhle velcí idioti ještě neexistovali. To ale neměl být žádný problém, jelikož v plánu bylo, že Louisa se dostane dovnitř, aniž si jí hlídači vůbec všimnou, a jediný nedostatek tohoto plánu spočíval v tom, že ho měla provést zrovna Louisa.

Začalo to dobře, ne že ne, protože aukce se koná v bývalém kostele. To se pozná podle toho, že bohatí lidi pořád opakují jeden druhému: „Věděli jste, že tohle býval kostel?“ Bohatí lidi si totiž rádi navzájem připomínají, jak jsou nesmírně bohatí, tak bohatí, že můžou kupovat i od Boha.

Za pár dnů, až začnou Velikonoce, už samozřejmě nebude myslet na Boha nikdo z nich, to už pro ně Bůh nebude mít nic zajímavého na prodej. Jenže na Bohovi je boží, že rozumí lidským potřebám, takže v kostelích jsou vždycky záchody, a právě tam Louisa prolezla oknem. Přesně podle plánu. To ji naučila její kamarádka Ryba. Ryba je totiž ve všem nejlepší, například ve ztracení věcí a rozbíjení předmětů, ale úplně nejlepší je v pronikání do objektů. Louisa? Ta je skoro na všechno levá, ale umí mít vztek. Zcela bez chlubení, v tomhle hraje světovou extratřídu. Obzvláštní vztek má na bohaté lidi, co kupují umění, protože bohatí jsou nejhorší druh dospělých, a nejhorší způsob, jak zvandalizovat obraz, je připlácnout na něj cenovku. Proto bohatí dospělí nenávidí to, co Louisa maluje na zdi domů, ne že by milovali zdi, ale šťve je, že existují hezké věci zadarmo.

A tak Louisa vklouzla do okna, s batohem plným sprejů a s dokonalými plány. Jakmile žuchla na podlahu záchodů, chvíli se tam zdržela a namalovala na zeď velmi realistický portrét hlídačů. Povrchnější malíř by je možná zpodobnil jako býky, protože mají tolik zátylku, až jim chybí krk, ale to by Louisa nikdy neudělala. Ta totiž vnímá lidské nitro, a tak

nakreslila hlídače jako medúzy, protože ty taky postrádají páteř i mozek.

Pak si oblékla bílou košili a vmísila se do tlačenice.

Je třeba říct, že Louisa na sobě nesnáší leccos, ale hlavně svoji výšku a váhu. V dětství si přála všechno možné, ovšem asi nic vroucněji než to, aby byla trochu menší. Nemá ráda své tělo, protože je ho moc, nemá ráda svůj hlas, protože je příliš hluboký, nemá ráda svůj mozek, protože ji nutí žvanit nesmysly, kdykoli je nervózní. A především nemá ráda své srdce, protože to je nervózní pořád. Srdce jedno pitomé.

Vzhledem k tomu všemu by si někdo mohl pomyslet, že si jí ve chvíli, kdy pronikla do bývalého kostela, přece museli všimnout, jenže tady je potřeba si vyjasnit, že bohatí dospělí si málokdy všímají něčeho jiného než zrcadel. Na všech stěnách visí drahé obrazy, jedno mistrovské dílo velkolepější než druhé, ale sál je plný lidí, kteří si soustředěně prohlízejí vlastní účesy v odrazech na sklenkách šampaňského. Skupinka rozjařených žen fotí, ale ne obrazy, nýbrž sebe navzájem. Skupinka vážných mužů hovoří o svých oblíbených obrazech, ale ne z hlediska uměleckého, nýbrž investičního, jako by šlo o zarámované bankovky. Pak muži stočí řeč na golf a ženy se hlasitě zasmějí něčemu fantastickému, protože jejich život je nejlepší, všechno je tak úžasné, a není to *fascinující*, že tohle kdysi býval kostel? Žádná se pochopitelně neodváží mluvit o obrazech na stěnách, na to se příliš bojí, že by se dopustily špatného názoru, jen ať nejdřív vysloví názor někdo jiný, aby věděly, co se jim má líbit. Jedna z žen se vrátí z toalet zděšená, protože tam někdo namaloval *graffiti*, páchne tam barva, a ona z toho teď má migrénu.

„Graffiti! To je hrůza! Vandalství!“ vyhrkne druhá, ale třetí zašeptá:

„Ale... není to graffiti součástí výstavy? Není to náhodou... umění?“

Panika se rozlévá skupinkou jako moč ve stanu. Co když to nepoznají? Ženy se rozběhnou k mužům hovořícím o golfu, aby se zeptaly, jestli by to nemohlo být umění. Jeden z mužů se zeptá: „Je u toho cenovka?“

Nato ženy s úlevou zavrtí hlavami a zasmějí se. Není cenovka, není umění, uť, ještěže tak! Muži už mezitím ukazují na zdi a mluví dál o investicích. Když přijde řeč na to, která investice je z celého kostela úplně nejlepší, ukážou na jeden obraz a řeknou „ten výjev od moře“, jako by to byly jeho jediné vlastnosti: že je modrý a drahý.

Vzteky? Louisa netuší, jak by vůbec mohla cítit něco jiného.

Okolo těchto mužů a žen krouží číšníci a servírky v bílých košilích a nabízejí mrňavé jednohubky, protože bohatí milují malé porce, jinak musí být všechno velké, kromě daní a sendvičů. Nikdo se nedívá personálu do očí, obsluha znamená pro bohaté dospělé tak málo, že si ani nevšimnou, že je mezi nimi kdosi s batohem.

Louisa hbitě proplouvá tlačenicí, kdo si odjakživa připadá trochu moc velký, ten se naučí nepřekážet, má své tělo dokonale pod kontrolou až do chvíle, kdy uvidí obraz, který hledá. Tehdy zpanikaří. Je totiž tak šťastná, až ji napadne, že všichni určitě uslyší tlouct to její srdce jedno pitomé. Pár vteřin jenom čeká, až se na ni někdo vrhne, ale nikdo nereaguje. Na čemž přirozeně není nic divného, kdo je dospělý, ten zapomněl, jak zní srdce.

Výjev od moře je dílo světoznámého malíře C. Jata. Je to nejdražší obraz na celé aukci, takže ho všichni chtějí, ale ne kvůli tomu, co znázorňuje, nýbrž pro jeho příběh. Je to údajně první C. Jatův obraz, který namaloval ve čtrnácti letech jako zázračné dítě. Tím začala celá jeho kariéra. To je ovšem mužům hovořícím o golfu samozřejmě fuk, ti nadšeně vysvětlují ženám pijícím šampaňské, že tenhle obraz je „hodně rentabilní zboží“ kvůli úplně jiným zvěstem. Noviny totiž nedávno

napsaly, že jeho autor je závislý na drogách a je na tom tak špatně, že už nevychází z domu. Třeba bude mít kupec štěstí a malíř umře! Fíha, to by cena pořádně stoupla!

Všichni se smějí. Louisa zatíná pěsti.

Obraz je drahý už teď. Tak drahý, že je obehnaný sametovým provazem. Tak neslýchaně jedinečný, že kdyby blízko něj omylem dýchl někdo chudý, mohl by se urazit. U provazu stojí drobná dáma ověšená diamanty a tváří se epochálně načůreně. Což je, na její obranu, asi jediný výraz, jakého je její tvář schopná, protože po tolika plastických operacích připomíná pevně zašněrovanou tenisku.

„Tady je ten *Výjev od moře!*“ sykne na manžela mrzutě, protože obraz je menší, než čekala. Asi si představovala moře větší, chudinka.

Její manžel, stařík s náramkovými hodinkami velikosti želvy a kalhotami tak upnutými, že jeho zadek v nich vypadá, jako by měl svůj vlastní zadek, se na obraz ani nepodívá, jen si přečte cedulku s vyvolávací cenou. Zatváří se potěšeně, takhle drahé obrazy si totiž nemůže dovolit kdekdo, což znamená, že on není kdekdo. Dáma si stěžuje, jaká je to škoda, že není oranžový, letos totiž mají celé letní sídlo zařízení v oranžové. Říká to tónem, jako by jí taky vadilo, že zmrzliny jsou málo okurkové a dveřní kliky málo operní, jaká nestydatost, že se svět nepodřizuje jejím přáním.

„Třeba bychom ho mohli zasadit do oranžového rámu, Charlesi?“ navrhone, ale stařík neodpoví, protože má plnou pusku mrňavého sendviče.

Louisa je všechny nenávidí. Investující muže, fotografující ženy, zařizující dámu i konzumujícího staříka. Bože, jak jen je nenávidí. To je potřeba vědět, jinak nepochopíte, co s ní dokáže udělat obraz.

V batohu má Louisa kromě sprejů ještě pas a starou pohlednici, na níž je napsáno roztřeseným rukopisem: *Je tady moc krásně, každý den svítí sluníčko. Těším se na tebe. Brzy se uvidíme. Máma.* To je taky potřeba vědět, abyste pochopili, že když se Louisa konečně procpe davem až k provazu kolem obrazu, o němž si všichni přítomní myslí, že zachycuje moře, už najednou není v bývalém kostele. Není sama. Dokonce nemá vztek, ani na kamarádku Rybu, která se tak dobře uměla vloupat dovnitř, ale vůbec se neuměla dostávat ven.

Jednou se Ryba a Louisa vloupaly v noci do tetovacího salonu a vzájemně se potetovaly. Louisa vytvořila Rybě srdíčko na nadloktí, nejkrásnější srdíčko, jaké Ryba kdy viděla. Pak Ryba udělala Louise tetování na předloktí a bylo opravdu mimořádně ošklivé, téměř nepochopitelně ohavné, protože Ryba byla skoro ve všem nejlepší, ale kreslení jí šlo mizerně. Tetování mělo představovat jednorukého chlapíka na stromě a Louisa nikdy neměla žádný obrázek raději. Když se poprvé setkala s Rybou v dětském domově, kde se nikdo neodvažoval spát, šeptala jí Ryba celou noc vtipy. Její nejoblíbenější byl: „Víš, jak dostaneš jednorukýho ze stromu? Zamáváš mu!“

Nikdo se tak neuměl smát vlastním vtipům jako ona, Louisa neznala lepší zvuk, neznala většího člověka.

Občas se Ryba za noci vloupala do stánků se zmrzlinou, protože máloco milovala víc než zmrzlinu, ale mnohem častěji se vloupala do obchodů s barvami, protože Louisa potřebovala spreje. Jednou se vloupala do prodejny náradí, protože potřebovaly šroubováky, a stokrát vylomila zadní dveře kina, aby mohly tajně proklouznout na večerní promítání. Protože Louisa máloco milovala víc než filmy.

V sedmnácti spaly v dětském domově skoro každou noc vedle sebe, noční košile pokecané zmrzlinou, smích jedné v plicích druhé, přede dveřmi skříň, v ruce šroubovák, kdyby se někdo dobýval dovnitř. Člověk si zvykne na spoustu podivností, když vyrůstá bez rodičů, velmi rychle si zvykne,

že má jen jedinou osobu, kterou může milovat, a pak už se nenaučí žít bez ní.

Louisa měla bolesti, ale Ryba měla větší bolesti, Louisa nenáviděla realitu, ale Ryba ji nemohla vydržet. Louisa drogy párkrát zkusila, Ryba s nimi nedovedla přestat. Louise bylo pořád teprve sedmnáct, ale Ryba už dovršila osmnáct a musela z dětského domova pryč. Slibovala Louise, že všechno bude dobré, jenže Louisa byla její jediný dobrý člověk a po dostatečném počtu nocí vzájemného odloučení si Ryba našla jinou sortu lidí. Utíkala před realitou k lahvi, do mlhy. Dospělí si rádi namlouvají, že chrání děti, když jim brání chodit na nebezpečná místa, ale každý teenager ví, že to je nesmysl, protože nejnebezpečnější místo na světě je v nás. Bolavá srdce pukají stejně snadno na zámku jako v temných uličkách.

Teď je Louisa na světě sama už tři týdny ode dne, kdy dospělí lhali, že Ryba spáchala sebevraždu. Nebyla to pravda. Když Ryba umřela, žádný dospělý po ní nesmutnil, tak už to chodí, když někdo nemá rodiče a vyrůstal v deseti různých dětských domovech, to je pak lehké svést všechno na to, že se předávkovala prášky. Ale Louisa zná pravdu: Ryba byla zavražděna realitou. Udusila se klaustrofobií, tím, že byla uvězněná na téhle planetě, umřela na to, že byla pořád smutná.

Tohle všechno je potřeba o Louise vědět, abyste pochopili, co s ní dovede udělat obraz. A ještě si uvědomit, že srdce umí tlouct rychlostí, kterou si nepamatuje nikdo, kdo přestal být mladý. Existuje umění tak krásné, že teenagerovi je z něj vlastní tělo příliš malé. Šťěstí tak ohromné, že se téměř nedá vydržet, duše se chce prokopat z kostry ven. Uvidíte obraz a na jednu vteřinu v životě, na jeden jediný nádech, se zapomenete bát. Kdo to zažil, zná ten pocit. Kdo ne, tomu se to nejspíš vysvětlit nedá.

Tohle totiž není obraz moře. Tomu by uvěřil leda dospělák.

2

Dáma si Louisy ještě nevšimla, to je součást plánu, na to, že je Louisa překvapivě vysoká, umí totiž překvapivě dobře být neviditelná. Trik spočívá v tom si uvědomit, že pro nikoho nic neznamená. Že je bezcenná.

Dáma, která si připadá velmi důležitá, a tudíž velmi viditelná, je naštěstí také velmi zaneprázdněná. Právě totiž zahlédla muže a ženy mluvící o investicích, a tak si odfrkne: „Podívej se na ně, Charlesi. V dnešní době sem zřejmě vpustí každého, dokonce i tenhle nevzdělaný zbohatlický póvl. Jen se na ně koukni! Žádný vkus, žádný styl!“

Slovo „zbohatlický“ pronese, jako by šlo o strašlivý virus, neboť takovéhle dámy mají rády stáří, chtějí starožitný nábytek a archivní vína a staré peníze. Nové mají být jen sportovní vozy a kyčelní klouby. Čím jsou tyhle dámy bohatší, tím méně věcí mají rády, až jsou nakonec tak bohaté, že začnou nenávidět i ostatní boháče, což je to jediné, co jim Louisa připisuje k dobru.

Dáma se pobouřeně zahledí na manžela a zeptá se: „Posloucháš mě, Charlesi?“

Muž zamumlá: „Ano, ano, ano, drahá. Poslouchám tě. Kou-píme *Výjev od moře*. Jak se jmenuje ten malíř? C. Jat? Co je to za hloupé jméno? Co myslíš, mají tu ještě někde ty sendviče?“

Nikdo nevidí Louisu otevřít batoh plný sprejů. Nikdo si jí ne-všimne, když podlézá provaz a jde k obrazu. Později nebude umět vysvětlit, co právě teď cítí, když se na něj dívá. Takové to asi je, když se staneš rodičem, pomyslí si: chybí ti slova. *Těším se na tebe. Brzy se uvidíme. Máma*, stojí na pohlednici v batohu. Louisa sáhne až úplně dolů.

„Hej, ty tam! Co to vyvádíš? Takhle blízko se k obrazu ne-smíš!“ zahuláká za ní náhle někdo.

Je to ta dáma, její hlas je velmi nazlobený, ale jelikož má kůži na obličejí staženou dozadu tak, že jí tváře začínají někde za ušima, dá se těžko poznat, co doopravdy cítí, má emoční rozpětí stínítka na lampu.

Ted' se Louisa přestane držet plánu. Plán za to nemůže, to jen v jejím mozku je občas těsno, když tam génius a negénius musejí žít spolu. A tak se Louisa se slzami v očích otočí na dámu a oboří se na ni: „To není obraz moře!“

Dáma uskočí dva kroky vzad a hledí, jako by na ni právě zaútočil nábytek. Ono to na ni mluví?

„Ty... ty jsi úplně... okamžitě zmiz od toho obrazu!“ nařídí a očividně se chystá rozhořčeně omdlít.

Ale Louisa stojí klidně za provazem a mrkáním zahání slzy. Šeptne:

„To není obraz moře. Ty nevzdělanej zbohatlickej pówle.“

Dáma se tak rozzuří, že se málem zadusí, a zacloumá man-želem tak silně, že mu zaskočí v krku mrňavý sendvič a taky se málem zadusí.

„Chááárlesi!“ zavyje dáma, načež stařík zakašle a poprs-ká jí chlebem diamanty. Pak ukáže na Louisinu bílou košili, jako to dělají muži přesvědčení, že jejich ukazováčky umějí chrlít oheň, a tudíž nahánět hrůzu celému okolí.

„Ty tam! Stůj! Chci mluvit s tvým nadřízeným!“ poručí jí.

K jeho úděsu se však ukáže, že Louisa se ukazováčků nijak zvlášť nebojí, jelikož není tlačítko ve výtahu. Jen mu tiše odpoví: „Já tady nepracuju.“

Pak znovu hrábne do batohu a konečně najde, co hledala. Tenkou červenou pastelku.

„V tom případě chci mluvit s tvými RODIČI!“ dožaduje se stařík drobet znechuceně a rozhlédne se, zda někde neuvidí dva šimpanze, kteří drží brožuru o antikoncepci vzhůru nohama.

Teprve teď si dáma všimne Louisina batohu a všechno jí docvakne, ví totiž moc dobře, co znamenají mladí lidé s batohy.

„Charlesi! Ona má v batohu plechovky s barvou! Patří určitě k těm *aktivistům*! Jdi pro ostrahu, Charlesi, chce ten obraz zničit!“

„Říká ta, co si ho chce pověsit do svého hnusného letního sídla...“ zamručí Louisa.

Pak se otočí a na zeď těsně vedle obrazu nakreslí červenou pastelkou malou, maličkatou ryбку.

To nebylo v plánu. Původně se na ten obraz chtěla jen podívat, myslela si, že to bude stačit. Mozek za to nemůže, že cosi v její hrudi najednou chce, aby se obraz nějak dozvěděl, že tu byla. Ona a Ryba. Srdce jedno pitomé.

Dáma ječí jako pominutá a stařík běží pro hlídače. Ale stejně je to od něj hezké, řekne si Louisa, že si myslel, že mám rodiče.

Brzy se uvidíme. Máma, stojí na pohlednici v batohu. Přední stranu tvoří reprodukce světoznámého obrazu od C. Jata. Louisa snila, kam až její paměť sahá, že ho jednou uvidí naživo, neustále Rybě opakovala, že tu jednoho dne budou spolu. Ale teď? Teď ten pocit vůbec nedokáže popsat. Když s Rybou tajně chodily do kina, občas vídaly filmy, kde se ženy pokoušely vysvětlit, jaké to je, stát se matkou, a vždycky byly celé zaskočené a nenacházely slova. Stát se matkou? To je neviditelná přílivová vlna, která tě zasáhne takovou silou, že ti vyrazí

dech a už ho nikdy pořádně znovu nepopadneš, říkala jedna. Žiješ zadýchaná, říkala druhá, protože ta láska je tak silná, že ti drtí plíce. Všichni kolem mají dojem, že jsi pořád stejná, ale ty to vůbec nechápeš, říkala třetí. Protože cítíš zřetelné předtím a potom. Jsi úplně nový člověk.

Tenhle pocit mám z toho obrazu, pomyslí si Louisa. Ale stejně bylo od té paní hezké, že se domnívala, že ho Louisa chce zničit. Jako by ji v takovém případě mohla zastavit.

Milá dámo, říká si Louisa, kdybych ten obraz chtěla zničit, tenhle barák už by dávno lehl popelem. Na ničení jsem machr, milá dámo. Každý, koho mám ráda, umře.

Řítí se k ní hlídač, nebo spíš šine. Sto padesát kilo těla s prťavou, velmi nahněvanou hlavou nahoře. Louisa pevně sevře červenou pastelku.

Nesnáší, když na ni dospělí sahají, to tak bývá u těch, kdo nikdy nepoznali dospělého, kterému se dá věřit. Její táta zmizel dřív, než se narodila, nechtěl být tátou, a Louisu by zajímalo, jestli její máma chtěla aspoň chvíličku být mámou. Jestli cítila tu přílivovou vlnu, když se Louisa narodila. *Těším se na tebe*, stojí na pohlednici příšerným škrabopisem. Louisa si z mámy pamatuje jenom její hlas, jak zpívá ukolébavku. Přišly z jiné země, na tu si Louisa nevzpomíná vůbec, neví, co nechaly za sebou, ale nemohlo tam být dobře, pokud je tady líp. Když bylo Louise pět, nechala ji máma u sousedů, vyšla ze dveří a nikdy se nevrátila. Policajti ji hledali několik měsíců, ale uměla být neviditelná, to jediné po ní dcera nejspíš zdědila. Pro opuštění je čas zvláštní pojem, když se na vás rodič vykašle v pěti letech, pak se to nestalo v jeden konkrétní den, děje se to každý den. Nikdy to nekončí. Louisa vyrůstala v dětském domově, ale mluvila jen jazykem své mámy, a když zkoušela napodobit jazyk ostatních dětí, posmívaly se jí. Nebo hůř. Dlouho, velmi dlouho potom nemluvila vůbec. Vzpomíná si, že se v domovech špatně spalo, protože tam pořád

něco létalo vzduchem a naráželo do zdí, občas talíře, občas sklenice, občas lidi. Někdy druzí, někdy ona. Nikde nepobyla dlouho, musela se několikrát stěhovat, některé domovy byly chaotické, některé děsivé a některé nebezpečné. Jen jeden byl hezký.

To jí bylo šest nebo sedm, tehle dětský domov byl samozřejmě plný ukřižovaných lidí a tichých strachů jako každý jiný, ale v rohu kuchyně měli ledničku, na kterou někdo rozvěsil pohlednice s reprodukcemi slavných obrazů. To bylo její nebe. Kdo ty pohlednice koupil a dal je tam, se nikdy nedozvěděla, ale možná to byl někdo jako ona, někdo, kdo prošel tímhle domovem a chtěl nechat budoucím dětem vzkaz, že venku existuje jiný svět. Umění je empatie.

Na jedné pohlednici byl obraz moře, který nebyl obraz moře. Byla to první věc, kterou Louisa v životě ukradla, první opravdová krása, které se kdy dotkla. Jednoho dne o pár let později se dostala do jiného domova, kde se někdo smál, a to byla Ryba. Okamžitě k sobě začaly patřit. V noci spaly se šroubováky v rukou tak blízko u sebe, že když se Louisa probudila a cítila v hrudi tlukot srdce, nepoznala, zda to srdce patří jí, nebo Rybě. Ryba ji naučila rozumět všem jazykům, kterými mluvily ostatní děti v domově, hlavně sprostým slovům, přirozeně, protože v oblasti sprostých slov byla Ryba pravým světoobčanem. Ale anglicky se Louisa naučila, teprve když začaly chodit s Rybou tajně do kina, mluvila jako americké filmové hvězdy, po večerech lehávala vedle Ryby a šeptem jí přeříkávala celé scény z velkých milostných příběhů, a přesto byla slova, která si nikdy do hlavy nevtloukla.

Jednoho dne přišel do dětského domova policajt a oznámil, že našli Louisinu mámu.

Dětský mozek je paličatý, všechno si vykládá po svém, o tomhle přece Louisa vždycky snila, ale policajt mluvil úplně záhadně. Jeho slovům vůbec nerozuměla, takže jí Ryba musela vysvětlovat: „Vyrozumět pozůstalé“ znamená říct to těm, které to zajímá. Takže jí, Louise, ona je pozůstalá. „Zesnulá“

znamená mrtvá. „Alkoholismus“ znamená, že máma se upila. Utopila se zevnitř. Dětský mozek má bujnou fantazii, Louisa po těchto slovech nevyrůstala v hrůze z alkoholu, zato měla šílený strach z plavání.

Příště šly do kina na velmi starý film, protože Ryba věděla, že ty má Louisa nejradši, a hlavní roli v něm hrála slavná zpěvačka. V jedné scéně zpívala dítěti ukolébavku a Louisa ji hned poznala: vlastně si nikdy nepamatovala mámin hlas, ale tenhle. Máma nechávala pětiletou holčičku na celé hodiny s televizí tak dlouho, až Louisa nakonec nevěděla, který hlas je mámin a který ze starého filmu. Když si uvědomila, že je člověk bez vzpomínek, plakala, ale Ryba si k ní sedla a řekla: „Vyser se na to! Proč by tvůj nablblej mozek měl rozhodovat o tom, co se stalo a co ne? Tak si tu vzpomínku nechej i tak, je tvoje!“

A tak si ji Louisa nechala. Fantazie je jediná zbraň dítěte. Na zadní stranu pohlednice s obrazem napsala vzkaz, který si přála dostat, protože toužila být chtěná a milovaná: *Brzy se uvidíme. Máma*. Schovala si ji do batohu a myslela na to, že jednou s Rybou uvidí ten obraz naživo a třeba se stane něco podobného, jako když superhrdinové objeví své schopnosti. Možná by stačilo, kdyby se Louisa dostala k moři, a hned by přestala mít strach z plavání. Myslela si, že to bude jako v pohádkách, že nějakým kouzlem všechno skončí šťastně.

Neskončí.

Nicméně tím začne její dobrodružství.

Takže Louisu vyhodí. To se vlastně nestává tak často, většinu „vyhozených“ ve skutečnosti odvedou nebo třeba odvěčou. Ale Louisa není jako ostatní, a tak opustí kostel vzduchem.

Těsně před samotným vyhozením namaluje hlídače, což neznamená, že ho vypočítá na zeď, nýbrž že pomaluje přímo jeho. Hlídač bohužel nebudí dojem, že by byl ten typ, který ocení tak hlubokou symboliku, takže se na ni vrhne se zuřivostí divočáka, kterému místo čípku zavedli feferonku, a popadne ji tak silně, až Louisa zařve. Hned nato zařve i on sám.

Louisa opravdu, ale opravdu nemá ráda, když na ni dospělí sahají, takže v tu chvíli zpanikaří a hlídače namaluje. Na její obranu, udělá to v sebeobraně, protože v ruce má jenom pastelku, kterou kreslila na zeď, a právě tu vrazí hlídači do předloktí. Ten ze sebe vydá řev vsutku impozantní, někde mezi pětiletým dítětem, co spadlo z houpačky, a operní pěvkyní, která v autě našla hada. Vůbec nedocení tu ironii, že pastelka je červená a jeho paže je potetovaná drsnými hláškami, jaké hlídači milují, takže to vypadá, jako by mu tam

nerudná učitelka našla hrubku. Hlídač, sto padesát kilo bez gramu humoru, se pokusí chňapnout po Louise znovu. Ta uskočí a vytáhne z batohu první věc, kterou najde: sprej. Ten je čirou náhodou bílý a hlídač je v černém, takže když ho namaluje odshora dolů, vypadá jako pekelně namíchnutá silnice.

Pak jeho ruce sevrou její paže a zvednou ji i s batohem ze země, což je násilí tak bezprostřední, až má Louisa pocit, že se jí klíční kosti lámou jako sirky, ale z toho nedostane strach. Vyděsí se k smrti, teprve až hlídač křikne na kolegu: „VOLEJ POLICII!“ Policie nahání Louise větší hrůzu než násilí, takže když ji hlídač nese k východu, udělá to, co by na jejím místě udělal každý rozumný člověk: kousne ho do ucha.

Stane se to skoro ve dveřích a hlídač, sto padesát kilo bábovky, zavyje bolestí. Odhodí Louisu včetně batohu takovou silou, že přeletí práh, jako by ji budova vyplivla jako semínko melounu.

Poslední, co Louisa zevnitř uslyší, je ta dáma, jak ječí: „Viděli jste to? Chtěla ten obraz zničit! Já to hned říkala, když jsem viděla ten batoh: patří k těm *aktivistům*! Ti chtějí jenom ničit! Švábi odporní!“

Poslední, co Louisa dovnitř zahuláká, je: „To není obraz MOŘE, ty čůz...“

Má na závěr věty přichystanou řadu velmi kvalitních nádávek, ale bohužel v tu chvíli přistane na chodníku a vyrazí si dech. Příšerně to bolí, ovšem nemá čas nad tím hloubat, protože hlídač, sto padesát kilo minus půl ucha, už běží za ní.

„Volej policii!“ oboří se znovu na druhého hlídače, a tak Louisa zvedne batoh ze země a rozběhne se. On běží za ní, ale pochopitelně nemá šanci, je to dospělý chlap a ti vědí o běhání leda hovno. Dospělí chlapi mají z máločeho na světě strach, kdežto teenageři nic jiného než strach neznají.

Louisa pádí podél bývalého kostela až na konec bloku, tam zahne za roh doprava a myslí na moře. To dělá vždycky,

když má strach, a ten má téměř neustále. Možná se to zdá divné u někoho, komu je sedmnáct, neumí plavat a nikdy neopustil tohle město, je to totiž jedno z těch měst, které leží blíže vesmíru než moři. Nikdy moře ani neviděla. Ale zato si zapamatovala každický centimetr modři na onom obrazu. Je to její nejšťastnější místo.

Pohlednice leží v batohu, ale Louisa už ji nepotřebuje, nikdy nezapomene, jak se cítila, když umělecké dílo viděla naživo, protože to, co ty dospělácké slepičí mozečky považují za obraz vody, je ve skutečnosti obraz mola. To se táhne z jednoho rohu jako betonový jazyk pod nebem a na jeho konci sedí tři teenageři. Jsou tak malí, že si jich málokdo všimne. Autor obraz pojmenoval *Výjev od moře*, takže se všichni dívají na moře, teenageři jsou v jeho středu neviditelní. Kdo takhle maluje? Kdo umí vyrazit dech z plic cizímu člověku, který je pouze uvidí viset na zdi? Kdo ti umí přivanout do nosu vůni slané vody a přiměje tě plakat nad cizím dětstvím?

Louisa ty tři nikdy nepotkala, ale jsou to její lidi, jediní, kteří jí zbyli. Na obrazu je jim možná čtrnáct, možná skoro patnáct, už nejsou tak docela děti, ale ani nejsou úplně dospělí. Jsou namalovaní, jako by je umělec viděl natolik intenzivně a vysnil si je natolik krásné, že se kvůli tomu naučil šeptat v barvách. Namaloval je někdo, kdo musel být uvnitř dočista rozbitý, protože nikdo jiný by nedržel štětec tak opatrně, nikdo jiný by nedovedl takhle zpodobnit přátelství, aniž sám kdysi býval dočista osamělým dítětem. Je nádherný letní den a oni sedí blízko, velmi blízko u sebe, a když se podíváte pořádně, uvidíte, že se jakoby hýbou. Otřásají se smíchy, jako by si právě některý z nich hodně vydatně prdnu.

Tohle ti bezcenní bohatí dědci a báby v bývalém kostele nikdy nepochopí, protože je nic dostatečně nebolí. Korzují tam, najedení a rozmazlení a spokojení s tím, jak funguje svět, a myslí si, že je to obraz moře. Jenomže moře zvládne namalovat každé blbec, dokonce i *šťastnej* blbec by uměl namalovat moře! Tohle je ale obraz smíchu, což pochopí jenom

ten, kdo je plný děr, protože pro něj je každé zahihňání malý poklad. Dospělým to nikdy nedojde, ti se prdům nesmějí, a jak se má, sakra, člověk spolehnout na úsudek někoho takového v otázce tak důležité, jako je umění? Ti nikdy nic nemilovali tolik, že by se klidně nechali zmlátit hlídačem, jen aby to jedinkrát v životě uviděli.

Louisa běží a tvář má studenou od slz, ale všechno ostatní v ní hoří. Vespod obrazu zahlédla signaturu, malíř k ní přikreslil malé, malinkaté umrlčí lebky. To by se nikdy nedozvěděla, kdyby se nedostala opravdu blízko, alespoň jedinkrát v životě. Tuhle vzpomínku už jí žádný hlídač z hlavy nevytluče, i kdyby se hodně snažil, teď má Louisa srdce plné lebek.

I na dalším rohu zahne doprava, takže se ocitne vzadu za bývalým kostelem, odkud ji právě vyhodili, hlídač, který ji honí, je totiž tak tupý, že ho nenapadne ji tam hledat. I to je vlastně naprosto perfektní plán. Louisa je vskutku génius. Snad až na ten drobný detail, že u popelnice stojí bezdomovec, kterého nevidí, v plné rychlosti se s ním srazí, natáhne se po hlavě na zem a ztratí vědomí.

No dobře. Asi to nebyl zase tak perfektní plán.

Před pětadvaceti lety, v úplně jiném dětství, bylo jedno velké moře. Svítlo slunce, léto bylo věčné, nad nekonečnou blan-kytnou vodou se táhlo molo a na jeho konci seděli lidi toho nejlepšího druhu. Bylo jim čtrnáct, skoro patnáct, a zcela bez chlubení, Louisa měla pravdu: byl to naprosto ojedinělý prd. Jeden z nich ho vypustil a ostatní se málem smíchy svalili do moře. Tenhle okamžik se později stal obrazem.

Kdo někdy měl lidi, kteří ho uměli takhle rozesmát, ten na to nikdy nezapomene, kdo je neměl, tomu je zbytečné něco říkat. Buď jste si někdy čichli k ojedinělému prdu, anebo jste vyrostli v dospěláka, který bude o čtvrt století později chodit po aukcích a myslet si, že když se obraz jmenuje *Výjev od moře*, je to obraz moře. Dospělí jsou fakt kretění.

Ti teenageri? Než se ocitli na obraze, existovali jenom jeden pro druhého. Před pětadvaceti lety prožili na molu léto, které jako by mělo trvat věčně, taková mají být všechna léta, když ti táhne na patnáct. Je to věk, kdy kamarádství je jako

členství v mafii: nesmíš odejít, víš příliš mnoho. Když je vám čtrnáct, víte o sobě navzájem všechno, znáte svoje nejslabší a nejcitlivější místa, to pak nesmíte dospět, protože dospělý by taková tajemství neudržel.

Jeden z teenagerů si prdnul a ostatní mohli umřít smíchy. Kdo zažil aspoň pár takových letních dnů, ten má štěstí, kdo si našel aspoň jednoho takového kamaráda, k tomu byl osud velmi štědrý. Molo bylo tak rozžhavené, že museli sedět na batozích, aby si nespálili zadky, a pokud zavanul vítr, pak chladil míň než fén v krematoriu. Potili se tolik, že když si šli zaplavat, slanost moře stoupla, a bylo jim takové vedro, že kdyby se spálili o cigaretu, cigareta by vykřikla. A smáli se, panebože, jak jen se smáli, protože to léto bylo zkrátka takové. Jejich poslední společné.

Samozřejmě se nepočítalo s tím, že z toho vznikne obraz. Nebylo v plánu, že jednou budou davy cizích lidí okukovat podpis C. Jat s umrlčími lebkami. Opravdu nikdo netušil, že onen prd se stane světoznámým prdem a že se bude za mnoho, mnoho let prodávat na aukci za tolik peněz, že by i bohaté dámy povytáhly obočí, kdyby tato schopnost jejich obličejům zůstala. Z těch teenagerů na molu totiž nikdy nemělo nic být, měli se narodit chudí a umřít chudí, protože tak to na světě chodí. Ve škole se rvali a doma je mlátili, přesně věděli, jak zní klíč v zámku, když se fotr vrací domů opilý a nebezpečný, dobře si uvědomovali, že jsou hloupí a k ničemu, protože to od narození poslouchali každý den.

A to léto před pětadvaceti lety? Během těch týdnů spatřili smrt, byli pronásledováni a biti, zažili víc násilí, než kolik návštěvníci aukce o pětadvacet let později viděli za celý život. Kdo vyrůstá v tomhle, ten nemá mít žádnou budoucnost, opravdu se nepočítá s tím, že se stane světoznámým malířem, ale jeden z těchhle teenagerů se jím na just stal. Narodil se na ošklivém místě s čímsi krásným v sobě, takže to od něj

byl akt vzdoru, ve světě plném kladiv bylo jeho umění vyhlášením války.

Jednoho dne se jiný z nich, chlapec jménem Joar, naklonil na molu nad jeho skicák a zašeptal, jako by to byly čáry a kouzla: „Kdo, sakra, umí kreslit tak, aby bylo poznat, co to má být? Ty seš normálně mimozemšťan, vole!“

Víc se Joar neuměl přiblížit tomu, co chtěl doopravdy říct: *Mám tě rád. Doufám, že to víš.* A malíř odpověděl: „Díky.“

Víc se malíř neuměl přiblížit tomu, co doopravdy chtěl říct Joarovi. *Taky tě miluju. Nemůžu bez tebe žít.*

O soutěži, která to všechno spustila, se dozvěděl Joar. Jeho máma nosila domů noviny z kuchyňky pečovatelského domu, kde pracovala, protože před výplatou se stávalo, že Joarův fotr musel rozhodnout, jestli se koupí chlast, nebo toaletní papír, a to se pak noviny hodily. První den letních prázdnin si Joar náhodou přečetl inzerát, se kterým se chtěl vytříit, a tím se všechno změnilo. Další den ráno stál na molu a vysvětloval pravidla soutěže, což bohužel nebylo nejsnazší, protože byl obklopen naprostými idioty.

„Je to soutěž pro mladý malíře, vole, a obraz tam může poslat každej, vole, a ten nejlepší obraz pověsí, vole, do galerie, vole!“ vysvětloval asi posedmé, možná poosmé. „Chápete to KONEČNĚ?“

Jeho kamarádi to chápali dokonale, jenom ze sebe občas rádi dělali pitomce, protože je bavilo, jak se Joar vzteká.

„Ale... co se má malovat?“ zeptal se proto jeden z nich.

„Můžeš namalovat, co chceš, vole! Namaluj třeba loď, vole!“ zaúpěl Joar netrpělivě.

„Ale... my přece nemáme loď?“ odpověděli mu.

„Ne malovat NA LOĎ, ty blbe! Namalovat loď na... malířský plátno! Nebo jak se tomu, do prdele, říká!“ sykl Joar.

Nato kamarádi dělali, že už to chápou, jen aby jeden z nich vyhrkl: „Ale já moc neumím malovat lodě, Joare.“

„Ale TY malovat nebudeš...“ vzdychl Joar, teprve pak si všiml, že se kamarádi culí, a zamumlal: „Debilové, vy jste fakt debilové.“

Jako první se přestal smát samozřejmě malíř, jeho radost nikdy netrvala dlouho, kůži měl moc tenkou na to, aby skrz ni nepronikala realita. Škrábal se po celém těle jako vždycky, když byl nervózní, a zašeptal: „Nechceš se na to vykašlat, Joare? Prosím! Já neumím malovat tak, jak to chtějí v těchhle soutěžích, to je pro lepší lidi, co mají prachy, já nemůžu...“

Joar ho netrpělivě přerušil:

„Jak jako neumíš? Nech toho! Seš milionkrát lepší než všechny ty zazobaný děcka, jen jim to pěkně ukaž. Namaluj úplně cokoliv, vole. Namaluj moře!“

Byla to tvrdá slova, ale Joar je říkal s něhou, jenom ho nikdo nenaučil mluvit tak, aby to bylo poznat. Nechtěl dokázat světu, jak je malíř dobrý, chtěl to dokázat malíři samotnému. Joar uměl spravovat motory, protože v nich je hned vidět, co se rozbilo, kdežto v lidech jsou kurvítka neviditelná. Proto Joar nevěděl, jak říct, že má malíře rád, a místo toho zařval: „Prostě maluj! Vyhraj tu blbou soutěž!“

„Takhle to nefunguje,“ šeptl malíř, protože neuměl vysvětlit, proč nemůže dýchat, neměl slova pro to, proč v něm to léto bylo tolik smutku.

Škrábal se po celém těle a těkal očima, třetí chlapec to viděl a pokusil se odvést pozornost jinam.

„Namalovat moře? To je těžký,“ prohlásil a tentokrát opravdu nebylo poznat, jestli to jenom hraje, anebo je fakticky natvrdlý.

„Co je na tom, sakra, TĚŽKÝHO? Dyť je to jenom JEDNA barva!“ opáčil Joar.

„Ale je hrozně... velký. To bysme potřebovali strašně moc papíru, ne?“ zněla odpověď.

Dlouho bylo ticho, než se někdo z nich začal hihňat, a pak vyprskli všichni. Nakonec i malíř, a to už se ani Joar nedokázal zlobit. Takhle začalo to nejlepší.

Zbytek dne po sobě házeli kameny, hloupě vtipkovali a koupali se. Ze všeho, co malíř později v životě namaloval, byl nejtěžší Joar, protože ho neuměl vystihnout tak, jak ho cítil. Když se onoho letního dne slunce sklánělo k západu, utrousil Joar našťvaně: „Musíš vypadnout z týhle prdele světa.“

„Takhle nemluv,“ prosil ho malíř, načež se Joar rozzlobil: „Budu! My ostatní jsme odepsaný, my zůstaneme v tomhle posraným městě a budeme žít posranej život, ale ty ne, jasný? Ty seš světoznámej malíř, vole, akorát svět to zatím neví! Až tě bude znát každěj jouda, tak nezapomínej, že my jsme byli první, kdo věděl, že seš světoznámej!“

Zcela bez chlubení, měl pravdu.

Pak leželi na molu, pili levnou limonádu a koukali na západ slunce zdarma. Léto bylo zatím věčné a světoznámý malíř, který ještě nebyl světoznámý, opatrně zvedl prst do posledních paprsků denního světla a nakreslil na nebe umrlčí lebky.

Pak se zeptal ostatních čtrnáctiletých: „Myslíte, že až budeme dospělí, budeme pořád nejlepší kamarádi?“

Na to odpověděl Joar klidně: „Až budeme dospělí, tak podle mě nebudeme všichni naživu.“

Zcela bez chlubení, v tom měl taky pravdu.

Louisa se praští hlavou o zem tak silně, až se jí z toho zatmí před očima. Na okamžik si pomyslí, že tohle je smrt, svět na pár vteřin zmizí a během jedné z nich je přesvědčená, že slyší Rybu volat ze záhrobí. Měla by z toho mít radost, ale bohužel se leda naštvě. Ryba jí totiž slibovala, že pokud přežijou to pitomý dětství, bude dál už všechno v pohodě. „Tys měla přežít, ne já, ty z nás dvou zvládáš bejt sama!“ zakřičí Louisa do své hlavy. Pak vyděšeně otevře oči a uvědomí si, že to vykřikla nahlas.

Někdo na ni dělá psst, nebo se jí to zdá? Přejede si jazykem po zubech, a kdyby nevěděla, že je to nesmysl, myslela by si, že má v puse kočičí chlupy. Zase uslyší psst, zamrká k nebi a za popelnicí uvidí bezdomovce, jak si tiskne ukazováček ke rtům. Louisa není z těch, kdo na sebe jen tak nechají dělat psst, to vskutku ne, ale kousne se do jazyka, protože uslyší opodál hulákat hlídače: „Mluvíš anglicky? Neviděls tady mladou holku?“

Vidí, jak bezdomovec horlivě přikyvuje a ukazuje opačným směrem. Hlídač si zadýchaně povzdechne, otočí se a běží,

ačkoli těžko říct, jestli by se to dalo nazvat během, ale ať už je to cokoli, je to drobátko rychlejší než chůze. Bezdomovec počká, dokud sto padesát kilo svalů s nula gramy detektivního talentu nezmizí, pak se za popelnicí nahne nad Louisu a obezřetně se usměje. Má na tváři velký rudý otisk ve tvaru Louisy. Asi se srazili hlavami, Louisa si vzpomíná, že běžela v předklonu, takže je asi poměrně malý. Vedle něj sedí oranžová kočka. Bezdomovec má špinavé oblečení, ale kočka je na bezdomoveckou kočku překvapivě čistá. Muž působí pěkně vyděšeně, kdežto kočka jenom pěkně našťavaně, jako by Louisa právě polila mlékem její sbírku známek.

„Promiňte,“ šeptne Louisa angličtinou, kterou se naučila od filmových hvězd.

Pokusí se zvednout na nohy, ale zavravorá a spadne přímo na bezdomovce. Při tom doteku oba ucuknou, jako by dostali elektrický šok, muž se svalí do popelnice a Louisa se svalí po zádech na kočku. Kočka se tváří opravdu, ale opravdu nespokojeně.

„Promiňte, promiňte, promiňte,“ opakuje Louisa, když už zase přistála zadkem na asfaltu.

Muž se s námahou zvedne, ruce se mu silně třesou a zdá se, že ho něco hodně bolí, ale usmívá se, jako by říkal, že to nevadí. Kočka s ním viditelně nesouhlasí. Louisa si všimne, že za popelnicí leží potrhaná kartonová krabice a špinavá deka, a zčervená studem. Uvědomí si, že vběhla muži a kočce přímo do ložnice.

Muž se chová, jako by jí chtěl pomoci vstát, ale zároveň jí za žádnou cenu nechtěl podat ruku, tuhle řeč těla Louisa poznává.

„Nemáte rád, když se vás lidi dotýkají?“ zamumlá.

Muž omluvně přikývne.

„Já taky ne,“ řekne Louisa.

On se váhavě usměje, ona taky. Pak na chvíli nastane ticho a Louise bohužel ticha žalostně nejdou, takže začne žvanit nesmysly. Je to tím, že ji tak trochu šikanuje její mozek, tvrdí jí,

že všichni jsou zticha proto, že Louisa je divná, tudíž by měla okamžitě začít žvanit! A tak se Louisa otočí ke kočce a řekne:

„Mám ráda kočky! Vlastně mám kočky radši než psy, protože kočku je mnohem těžší zastřelit!“

Nato se mozek zeptá Louisy, proč, proboha, řekla zrovna tohle, a Louisa mozku opáčí, že to jí přece poradil on! Mozek ji upozorní: přesně kvůli takovýmhle pitominám si všichni myslí, že jsi divná, Louiso, copak to nechápeš? A nato se Louisa zastydí tak, že to její tváře nedokážou skrýt. Fakt ji šikanuje, ten mozek.

„Totiž...“ zamumlá na svou omluvu, „ve filmech vždycky gangsteři říkají, že odprásknou nepřátele ‚jako psy‘. Nikdy neřeknou ‚jako kočky‘. Protože kočka by nevydržela sedět klidně tak dlouho, aby...“

Bezdomovec se usmívá, kočka ne, ale zdá se, že má Louisa trošičku míň nerada. Mozek tedy nařídí Louise, aby rychle mluvila dál, tudíž ze sebe vychrlí: „Navíc lidi, co mají psy, jim musí furt sahat hluboko do krku, protože psi v jednom kuse žerou něco, co je může zabít. Jak zvládne takový zvíře vůbec přežít? Aby někdo sahal do krku kočce, to se nestává...“

Nakonec Louisa zmlkne a mozek si odevzdaně povzdechne. Kočka nakloní hlavu na stranu a patrně myslí na chuchvalce chlupů. Muž přesně neví, co s rukama, očividně se stydí, že se mu tolik třesou, a tak je schová do kapes. Bohužel se mu pak třesou kapsy a stydí se ještě víc.

K jeho úlevě to Louisa nepostřehne, protože právě uviděla svůj batoh, asi se mu při pádu utrlh zip, takže je teď celý její život vysypaný na asfaltu: pas, spreje, pastelky, skicárky a krabička cigaret. Dva šroubováky. A všechno oblečení, které unesla. S bezprostřední neúprosností ji zasáhne vědomí, že tohle je teď veškerý její majetek, sedmnáct let na světě a vejde se to do batohu, který jí ani neohne páteř. Zoufale se schoulí, začne ho sbírat a má slzy v očích, muž jí pomáhá a má je tam taky, tohle cítit k cizím věcem, to si žádá srdce zvláštní kategorie.

„Díky,“ šeptne Louisa s růžovými tvářemi, když jsou spreje zpátky v batohu, a dodá plaše: „Já jsem tam nic... neukradla, jenom abyste věděl. Proto mě ten hlídač nehonil. Nejsem žádná zlodějka.“

Muž vypadá, že jí věří, ale kočka se, upřímně řečeno, tváří, jako by chovala jisté pochybnosti, a tak Louisa drmolí dál: „A nezničila jsem žádnéj obraz! Ta ženská to řvala, ale není to pravda! To bych nikdy... nikdy neudělala. Byla jsem tam jenom proto, že ten obraz miluju. Chtěla jsem ho jedinkrát vidět naživo. Měla jsem ho vidět s nejlepší kamarádkou, ale ta umřela a já...“

Kousne se do rtu a mozek ji začne zase šikanovat. Louisa se zahledí do země a z pusy jí náhle vyletí ty nejsprostší nadávky, jaké kdy bezdomovec slyšel. A to je co říct, protože se stýkal s opilými námořníky, plavil se na lodích s opilci a jednou slyšel těhotnou ženu seřvat hlídače parkoviště, takže si vyslechl už lecjaký ošklivý výraz. Proto dokáže s jistotou určit, že tato mladá dívka má mimořádný talent. Louisa nadává a nadává a nadává, a vtom se rozpláče, až se jí celé tělo chvěje, protože ráno měla *perfektní* plán a jeho součástí nebylo, že bude stát v uličce za kostelem a brečet tak moc, až z toho bude mít bezdomovecká kočka sople v srsti.

„Promiňte, promiňte,“ smrká.

Kočka se tváří zhnuseně při pomyslení, že se bude muset umýt jazykem. Muž poněkud zaraženě vstane, na kolenou je ještě špinavější než předtím, a podá Louise její pas. Je otevřený na stránce s fotkou, takže se dá přečíst jméno a datum narození. Bezdomovec otevře ústa, ale zvuk, který z nich vyjde, je tak tichý, že ani nezní jako slova, jen jako šumění listí ve větru:

„Louisa. Hezké jméno. Všechno nejlepší k narozeninám.“

Louisa natáhne ruku opatrně, jako by pas měl infarkt. To napadlo Rybu, aby si pořídily pas, ačkoli v hloubi duše obě věděly, že nikdy nikam nepojedou. Ale Ryba říkala, že pas je důkaz, že existuješ, a teď, když odešla, je to jediný důkaz, který po ní Louise zbyl.

„Já... mám narozeniny až zítra,“ řekne Louisa.

„Zítra už se s tebou možná neuvidím,“ zašumí muž s vlídnými očima a laskavými koutky úst.

Louisa pochopí, že jeho hlas tak nezní proto, že by byl stydlivý, nýbrž proto, že je nemocný a mluvení ho bolí. Neví, co by na to měla říct, což bohužel není pro její mozek dobrý začátek, ale na její obranu, ještě nikdy jí nikdo kromě Ryby nepřál k narozeninám. To pak není jednoduché utřídit si pocity, když to zničehonic udělá cizí člověk. Řekni něco chytrého! poručí mozek, ale z Louisy vypadne:

„Ten hlídač křičel, že zavolá policajty! To proto jsem utíkala, ne že bych provedla něco špatného!“

Mozek podotkne, že bezdomovci je to nejspíš fuk, ale Louise to najednou fuk vůbec není, chtěla by načerpat útěchu z toho, že aspoň jeden člověk a jedna kočka na celém světě o ní nebudou mít nízké mínění. A tak to z ní všechno vytryskne: „Já jenom... já jsem na útěku. Nebo teda: jsem bez domova, ale nejsem bezdomovec jako vy, kterýho je všem líto... Jsem bezdomovec schválně. Takhle, já jsem zdrhla z dětského domova, takže mě asi nahlásili jako pohřešovanou. Ale já jsem musela, protože se tam nedá... nedá se tam spát, když jsem na to sama. Rozumíte mi? A taky... taky jsem slyšela, jak se v domově dospěláci baví o tom, že moje nejlepší kamarádka Ryba umřela, a říkali, že je to tak lepší. Že byla nebezpečnej blázen a nemohla světu prospět víc než tak, že přestala existovat. Takže jsem musela zdrhnout, jinak bych je za ty kecý zabila, Ryba nebyla žádný blázen. Byla skoro ve všem nejlepší a byla můj člověk. Byla MŮJ člověk, byla můj ČLOVĚK. A teď je mrtvá a všem je to fuk, nikdo si na ni ani nevzpomene! Takže jsem utekla, protože kdyby mě policajti sebrali, dokud jsem pohřešovaná, poslali by mě jako nezletilou zpátky do domova, ale zítra mi bude osmnáct, a to už nebudu pohřešovaná, už budu jenom... pryč.“

Mozek jí pořád dokola opakuje, že žvaní až hanba, ale Louisa má tak znavené srdce, že neposlouchá výše postavené

orgány. Je jeden z posledních dnů před Velikonoci a počasí vypadá podle toho — zima a jaro se přetahují o teploměr jako dva zlobiví sourozenci, jednu vteřinu svítí sluníčko, ale hned v příští profoukne uličkou ledový vítr až pod svetr. A tak Louisa ukáže na deku a krabici a řekne: „Já přespávám v autech, tam je větší teplo a taky se mi líbí ten zvuk, když se zamknu zevnitř.“

Hned se zastydí, jelikož jí dojde, že bezdomovec se nemůže vloupat do aut, když se mu takhle třesou ruce, a možná ani neměl kamarádku jako Ryba, která by ho to naučila. Louise je ho strašně líto, je jí líto každého, kdo neměl Rybu.

Bezdomovec před ní dlouho stojí, než se mu z hrdla opět ozve šum, nejměkčí hlas, jaký kdy slyšela: „To mě mrzí.“

Její odpověď je plná zoufalství: „Mě to taky mrzí. To... co se vám stalo, ať to bylo cokoli.“

Bezdomovci se lesknou oči, popotáhne nosem, načež se kočka ostražitě posune stranou, aby jí zase někdo nenasmrkal do kožichu. Ani Louisa, ani její mozek nevědí, co si s tímhle tichem počít, a tak se Louisa zhluboka nadechne a něco bezdomovci podá. Muž si to překvapeně vezme: pohlednice.

„To je ten obraz, co jsem tam chtěla vidět,“ poví mu.

Tečou jí slzy, ale tváří se téměř pokojně, nebo aspoň tak pokojně, jak to jen jde poté, co právě poplakala kočku.

„Často myslím na to,“ šeptne směrem k pohlednici, „že malíř, co tohle vytvořil, v sobě musel mít šílenou bolest, ale přitom byl nejšťastnější na světě. Všechny emoce, co v sobě měl, musel cítit úplně zároveň, což muselo bejt nesnesitelný, bez toho by nikdo takhle malovat nedovedl. Rozumíte mi?“

Mozek na ni křičí, že teď vypadá jako extrémně divná, ale na to si vzpomněl trochu pozdě, a tak Louisa pokračuje: „Vidíte ty děti na molu? Lidi si myslí, že na obrazu je moře, ale přitom jsou tam ony. A tyhle děti... ty má ten malíř na všech obrazech. Sice už je nikdy znova nenamaloval, ale pokud víte, že tam jsou, tak je tam nějak... cítíte. S kamarádkou

Rybou jsme se vždycky bavily o tom, že tam jednou pojedeme. Skočíme z toho mola. Naučila bych se tam plavat!“

Její poslední slova téměř nejsou slyšet přes pláč. Bezdomovec svírá pohlednici, jako by ji chtěl obejmout a vynahradit si tak, že má problém objímat lidi. Podává ji nazpět Louise, ale ta zavrtí hlavou.

„Nechte si ji,“ řekne.

Už totiž viděla obraz naživo. Má ho v mozku a v srdci, už jí ho nikdo nevezme. Zamumlá, jako by se pokoušela skrýt závist: „Vždycky si představuju, že ty děti byly chudý jako já. Ale dneska se obrazy tohohle malíře prodávají za miliony, takže je slavnější a hrozně bohatší a už se nemusí ničeho bát.“

I na bezdomovci je vidět, že závidí. Louisa vyloví z batohu krabičku cigaret, kouřila vlastně jenom Ryba, ale stejně si dá jednu do pusy. Muži nabídne druhou, ten si ji vezme velmi váhavě. Louisa si pomyslí, že je to asi opravdu hodný člověk, když je ochotný uhnat si rakovinu plic z pouhé zdvořilosti.

„Kouříte?“ zeptá se ho.

Muž vlídně zavrtí hlavou.

„To je dobře,“ řekne Louisa, „protože nemám zapalovač.“

Od Rybiny smrti jenom ráda drží cigaretu v ruce, občas si ji vsune mezi rty, zrovna se to chystá bezdomovci vysvětlit, ale vtom si všimne, že se mu ruce třesou tak, že cigaretu málem neudrží. Zeptá se ho, plná zvědavosti i soucitu: „Vy jste alkoholik? Proto se tak klepete?“

Muž mlčí tak neuvěřitelnou dobu, že už se Louisa chystá omluvit, ale on nakonec opatrně pohne hlavou ze strany na stranu a odpoví: „Ne, ne, já nepiju. Já... vždycky všechno vybryndám.“

Trvá dlouho, než Louisa pochopí, že to byl vtip, a pak se rozesměje s dvojnásobnou silou. Takhle se smála naposledy, když ještě žila Ryba. Muž má radost, že se stal příčinou toho ohromného zvuku, a tak čistě ze setrvačnosti přihodí další vtip: „To... to není legrace, já jsem kvůli tomu musel... skončit s prací.“

„A co jste dělal?“ zeptá se Louisa překvapeně.

„Zloděje tamburín,“ usměje se muž.

Jejda, jak ta se rozhihňá, jejda, jejda, jejda. Nejlepší zvuk na světě. Zamává rukama a vyhrkne: „Proto nekouříte? Protože si vždycky omylem uhasíte cigaretu? Jste vážně bezdomovec, anebo jenom furt ztrácíte klíče?“

Jejda, jejda, jejda, jak ten vyprskne. Když se dosměje, Louisa by moc ráda řekla něco dalšího, podobně vtipného, ale její mozek nestojí za nic. A tak se místo toho zeptá: „Vy jste nějak nemocnej?“

Muž přikývne, ale beze smutku.

„Ano.“

„Vy... umíráte?“ zeptá se Louisa, protože to opravdu vypadá, jako by ho měl každou chvíli rozfoukat vítr.

Muž znovu přikývne, ale zdá se, že ho mrzí jenom to, že to mrzí ji. Konejšivým hlasem ji zničehonic ujistí: „Život je dlouhý, Louiso. Všichni ti budou tvrdit, že je krátký, ale to je lež. Život je dlouhý, moc dlouhý.“

Louisa se málem neudrží na nohou. Upřímně řečeno, tohle slyšet od cizího člověka je na ni trochu moc. Zvlášť když hrozně dlouho nemluvila vůbec s nikým. A tak si nasadí batoh, jen aby se mohla chytit popruhů, aby věděla, kam s rukama, a špitne do země:

„Moje kamarádka Ryba nezvládla žít. Moc ji to bolelo. Ale já bych se o to chtěla pokusit.“

Bezdomovec přikývne s lesklýma očima a možná má Louisa halucinace, nebylo by divu, ale zdá se jí, že i kočka je na ni malinko pyšná.

Neřekne na shledanou, to ona moc neumí, jenom zvedne ruku, aby to vypadalo, že ten jednoruký chlápek na stromě, kterého má na předloktí, mává. Ale zrovna když už se otáčí, bezdomovec navrhne: „Nechceš si něco... namalovat?“

Louisa se ohlédne přes rameno, muž ukáže vlídným, ale majestátním posunkem na fasádu kostela, jako by to byla

zed' jeho obýváku. Louisa neví, co na to říct, ještě nikdy po ní nikdo kromě Ryby nechtěl, aby něco namalovala. Copak se to dá odmítnout?

A tak Louisa zůstane a maluje. Shodí batoh na zem a vypotřebuje téměř všechny spreje. Maluje srdíčka a rybky, které nic nebolí. Maluje šváby, protože tak ji nazvala ta ženská v kostele, ale udělá ty šváby hezké. Tak hezké, že jejich krása je pomsta. Pak maluje medúzy v uniformách hlídačů a bezdomovec se směje, až ho to málem povalí.

Potom opatrně sáhne po spreji, Louisa překvapeně kouká, jak jí vlídně bere plechovku z ruky, aniž by se dotkl její kůže. Pustí se taky do díla, prsty se mu třesou, a když skončí, je zcela nepochopitelné, že se Louisa ještě drží na nohou. Srdce dávno opustilo její tělo.

Namaloval umrlčí lebky.

Před pětadvaceti lety, onoho léta před patnáctými narozeninami, kreslil malíř umrlčí lebky všude. Nejdřív bříšky prstů do vzduchu, pak tužkou do skicáku, nakonec vedle svého jména, když podepisoval obraz, který se měl stát světoznámým. Jenom jeho nejlepší kamarádi si uvědomovali, jaký je to zázrak, ne to, že se obraz proslavil, ale že byl vůbec dokončen. Že něco tak velkého vzešlo z chlapce, který se měl tak málo rád.

Chlapec to celé považoval za debilní nápad. On přece neuměl malovat. Neuměl vlastně nic, leda možná běhat. Vyrostal ve čtvrti, kde děti otáčejí hlavami jako sovy, aby včas rozpoznaly hrozbu, chodil do školy, kde vypukaly rvačky mrknutím oka, o přestávkách bylo hlavně potřeba se schovat a všechno, co se dalo použít jako zbraň, bylo na chodbách přivrtané k zemi. Stres byl normální stav jeho těla, to se pak člověk naučí běhat, cvičí se v tom každý den.

Ale umění? Co, sakra, věděl o umění?

Když běžel, vždycky vedle něj běžel jeho kamarád Joar, ale ten se neustále ohlížel přes rameno, aby měl jistotu, že ránu schytá on, kdyby je někdo dohnal. Joar se na rozdíl od malíře uměl prát, to se člověk naučí, když dostává často nařezáno, a jeho mlátil doma fotr tak, že se nedalo pochopit, jak je možné, že má Joar ještě kostru. Když se mu ve škole posmívali kvůli malému vzrůstu, malíř si vždycky říkal, že kdyby jenom tušili, jak se po něm ten zákeřnej hajzl vozí, pomysleli by si, že je div, že Joar vyrostl vůbec nějak.

Malíř? Ten uměl spatřovat ve všem krásu, to se člověk naučí, pokud ji nikdy nevidí v sobě. Nepatřil do školy, nepatřil do tohoto města, nepatřil do svého vlastního těla. To jaro, kdy mu bylo čtrnáct, plakal tolik, že se cítil dutý. Všichni ho kvůli jeho zamlklosti považovali za nejistého člověka, ale v tom problém nebyl. Problém byl naopak v tom, čím si byl skálopevně jistý: že je k ničemu. Že se v něm kamarádi mýlí. Že všechny zklame.

A kamarádi? Ti nechtěli nic jiného, než aby se smál. Občas ho rozesmáli hloupými fóry, občas fóry téměř chytrými, ale většinou prostě tím, že běželi po jeho boku přes celé město až k molu, kde tak popadali dech, že nedokázali přemýšlet. Potom soutěžili, kdo skočí první do vody, malíř se rychle svlékl a užuž se chtěl vrhnout přes okraj, ale vtom za ním něčí hlas zakřičel: „BACHA!“

Zarazil se v půli odrazu a otočil se.

„Až budete skákat, tak bacha, abyste se strefili do moře, saláti!“ zahalekal Joar, prosvištěl kolem kamarádů a vrhl se do vody první.

Na jeho obranu, Joar potřeboval náskok, pokud chtěl vyhrát, zcela bez jízlivosti, byl z party nejmenší a opravdu ne nejrychlejší. Někdo jednou řekl, že je vysoký „jako dvě jablíčka“, ale to by musela být setsakra malá jablíčka. Přesto byl z nich nejsilnější a nejdůležitější, možná měl nejmenší ruce, ale s přehledem největší pěsti. Když Joar odešel z místnosti, jako by se vypařilo dvacet lidí. Stačilo ho spustit na vteřinku